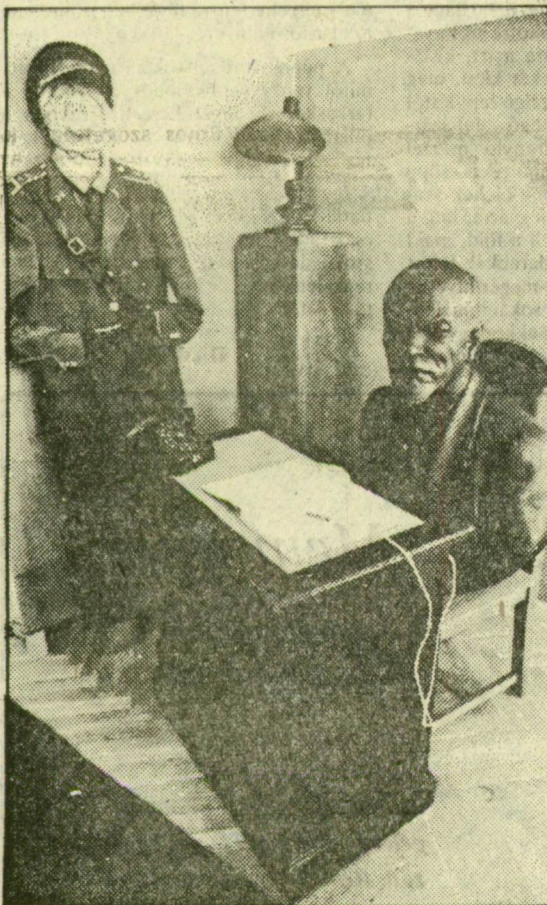
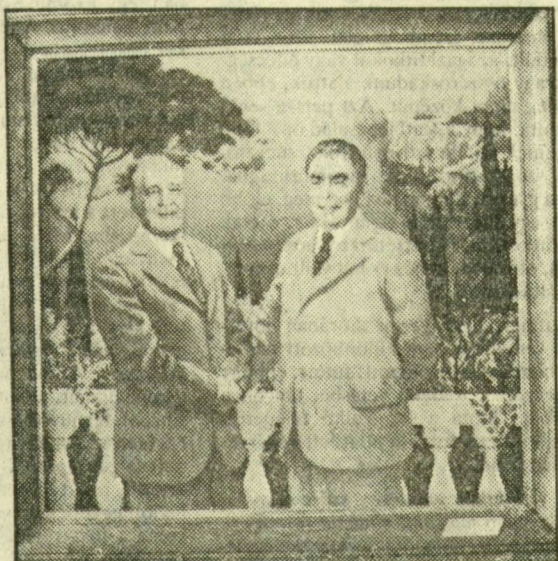

NAGY LÁSZLÓ KÉPÖSSZEÁLLÍTÁSA

KIÁLLÍTÁS A JATE-AULÁBAN

Szocirreál

Nemrég Romániában élő művésztől hallottam: csak az bírta ki ép ésszel a diktatúrát, akinek megmaradt a humorérzéke. Ajánlom a JATE aulájában felvonultatott rekvizitumokat, a szocialista irrealizmus gyöngyszemeit csak azok nézzék meg, akik képesek arra, hogy együtt mosolyogjanak a jövőbe tekintő munkás-parasztal, az ábrándos szemű úttörőlánnyal, a sztahano-vista villanyszerelővel, a sok-sok gipsz, bronz, fa, porcelán, terrakotta kis, nagy és közepes méretű Leninnel, kőr — mint egyik zászló felirata fennen hirdeti „él és él”. (A lobogó készítői a jövőről nyilván sejtettek valamit, ugyanis az „élni fog” ígéretet csöndesen lespórolták a vörös selyemről.)

Nem számoltam meg, hogy a tárlaton hány magasba lendülő ököl, felhőtlen homlok, energikus áll, elszánt tekintet és vidám arckifejezés (arckimeredés) vehető leltárba, azaz az íróasztalhoz madzagolt tinta-ceruzával, mely egyrészt, mint a kiállítás látogatottságának megörökítésére szolgáló alkalmatosság, másfelől, mint a létező szocializmus korai szakaszára jellemző írószám fekszik, nyálazásra várva a kinyitott vendégkönyv, illetve brigádnapló rubrikázott lapjain. Ez a kiállítás már második felvonása a tárgyiasult irrealizmus seregszemlé-jének. A Hungarian Unicum Club tagjai újfent remek gyűjtő-, akármondani végrehajtó munkát végeztek. A rendezők előtt, le a munkás-örspapkával!

Kellemesen monumentális oltárt emeltek a félöklömnyi mellszobor-rocskának. Nem sajnálva időt, fáradságot, mind a százharminckilenc (?) Lenin-portré alá kibiggyesztették a modell nevét. (Biztos ami biztos, nehogy valaki azt higgye, tán Churchill-szoborral van dolga!) A terem közepén emelkedő lépcsőkompozíció Iljicsait semcsak amúgy, hebehurgán ömlesztették a posztamensekre. Egyik nagyobacska mell-Vlagyimir áll például a nálánál jóval kisebb vállán nyugszik. Két apró Vologya az orrát dugja össze, a másik kettő mintha sugdolózna. Néhány talpig kabátos meg egymás mögül lesekedik a nézőre. A búsuló Lenin pedig tényleg igazi gyöngyszeme ennek az exhibition-nak.

A „jöjj elvtárs ünnepelj velünk” hangjai mellett lapoztam végig egy 1951-es kiadású albumot, mely a magyar képzőművészek egyik kollektív kiállításának alkotásait örökítette meg. Az előszóban Révai Józsefet nem más élteti, mint Csók István. Sőt, a polgári lelkiületéről ismert művész harcos grafikákat, s eszmei felkészültséget is számon kér a kiállítás alkotóitól. Tanulságos a könyv más okból is. Egyrészt tele van olyan nevekkal, melyek kérészt-életű tündöklés után hamar eltűntek a sülyesztőben, másrészt kiderül a kollektívokból: akkor is akadtak olyanok — Borsos Miklós, Ferenczy Béni, Kass János —, akik megke-rülve az elvárásokat, valami egészen más, e „boldog korszak” divatos témáitól messze eső tartalmakkal álltak elő. Mikus Sándor, Pór Bertalan, Domanovszky Endre, Kiss István a szocirreál koronázatlan királyai természetesen főszereplői a hőskori kiadványnak.

A „kirakodóvásáron” persze talál még a látogató jó néhány másféle csemegéznivalót is. Így például káderlapgyűjtő dossziét, úttörőigazolványt, munkásör-egyenruhát, hollóházi porcelánból sokszorosított plaketteket, Cheu-bélyeget, Brezsnyev — Kádár zsánerképet olajban, megéncelve, Grósz-mosolyt gondosan retusált fotón, dicső-

ségtáblát letűnt korok, dicső nagy-jainak optimizmust sugárzó arcképével itakdalse, itakdalse...

Jómagam, felbuzdulva az Unicum Club gyöngyhalászó tevékenységén, szeretném megörvendeztetni a nyájas olvasót egy saját gyűjtésű dalszöveggel. A mű 1951-ben született a nagy Szovjetunióban. Címe:

Dal a szovjet atomról

Amit kellett megcsináltuk
Mi a próbát jól kiálltuk
Mit elértünk nagyszerű
Csuda jól bevált a mű
Jól dolgoztunk szó, mi szó
s íme itt a csattanó
Boldog szívvel elmondhatom:
finom ez a szovjet atom
Láthatjátok,
most a szátok táthatjátok
ü-hü-hü-hü-hü!
Nálunk ésszel, szívvel, kézzel
fárad, ki a néphez hű.

2.

Hát a jó külföldi sajtó?
Alig értesült a bajról,
Nosza, lett zaj rémítő:
Atomitkunknak agyó!
Lám az orosz tudja már
Drága titkunk, ó be kár!
Fő az Attlee s Truman feje,
Miért is mászott ebbe bele!
Am hiába,
Számítása
Füst és pára
U-hu-hu-hu-hü!
Achesonnak
Morrisonnak
Szíve csupa gyász és bú.

3.

Maga Sztálin elvtárs mondta,
Szuperál az atombomba,
Ilyen próbarobbantás
Lesz minálunk még sok száz.
Lám a titkot tudjuk rég,
Bomba van is, lesz is még!
Am ha van, nem szántuk arra,
Hogy más ország kárát vallja.
Jenkik, skótok,
Britek, görögök
Méri aggodtok,
A-ha-ha-ha-hé!
Míg a népek
Nyugton élnek
Nincs ki őket bántaná...

Nem is gyöngyszem, inkább tökéletesre csiszolt gyémánt ez a mű, melyet mellesleg élénken, lendületesen, négynegyedes ütemben kell előadni. (Közkívánatra a kottát is szívesen leközöljük!)

PACSIKA EMÍLIA